

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa Z. S.

przeciwko Politechnice [...]

o przywrócenie do pracy

w przedmiocie skargi powoda o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w L. w sprawie VII Pa [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 13 listopada 2018 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w L.

z dnia 7 grudnia 2017 r., sygn. akt VIII Pa [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając
Sądowi Okręgowemu w L. rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. postanowieniem z dnia 7 grudnia 2017 r. odrzucił skargę powoda Z. S. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z dnia 15 maja 2007 r. (VII Pa [...]).

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy stwierdził, że przedmiotowa skarga została wniesiona po upływie przepisanego terminu i z tej przyczyny podlega odrzuceniu. Zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c. skargę o wznowienie wnosi się w

terminie trzymiesięcznym, a termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Nadto zgodnie z art. 408 k.p.c. po upływie lat pięciu od uprawomocnienia się wyroku nie można żądać wznowienia, z wyjątkiem wypadku, gdy strona była pozbawiona możliwości działania lub nie była należycie reprezentowana. Skoro wyrok podlegający wznowieniu został wydany w 2007 r. a skarga została złożona w 2017 r., to podlega odrzuceniu z mocy art. 410 § 1 k.p.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie występują okoliczności pozwalające przyjąć, że powód był pozbawiony możliwości działania lub należytej reprezentacji w postępowaniu sądowym. W tej materii Sąd Okręgowy wyjaśnił, że brak właściwego poinformowania go o wypowiedzeniu umowy o pracę nie odnosi się do etapu procesu sądowego, a w jego toku powód brał udział, składał pisma i podejmował czynności.

W takim stanie sprawy nie powstał obowiązek dopuszczenia dowodów z zeznań świadków J. K. oraz E. B. Zeznania nie były przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy, w związku z czym wnioski dowodowe zostały oddalone. W końcu, zdaniem Sądu Okręgowego, nie było podstaw do wezwania do udziału w sprawie w charakterze interwenienta ubocznego Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, bowiem powód nie wskazał interesu tego podmiotu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł w myśl art. 410 § 1 k.p.c.

Pełnomocnik powoda wniósł na powyższe postanowienie zażalenie, zarzucając naruszenie przepisów postępowania:

- art. 401 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 408 k.p.c. przez nietrafne uznanie, że niniejsza skarga została złożona po upływie ustawowego terminu do jej wniesienia, mimo tego, iż powód był faktycznie pozbawiony możliwości działania w postępowaniu rozpoznającym merytorycznie niniejszą sprawę, a strona pozwana była pozbawiona organu do reprezentowania jej we wszystkich instancjach w postępowaniu rozpoznającym merytorycznie dany spór;

- art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 45 Konstytucji RP przez pozbawienie skarżącego Z. S. prawa do Sądu i prowadzenie sprawy ze skargi o wznowienie

postępowania przez sędziów, którzy orzekali merytorycznie w sprawie mającej związek z niniejszą sprawą;

- art. 217 § 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 403 § 2 k.p.c. przez niezasadne oddalenie wniosków dowodowych strony powodowej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: J. K. i E. B., mimo że wskazani świadkowie stanowią istotne nowe dowody celem potwierdzenia słusznych twierdzeń powoda i wznowienia postępowania oraz niezasadne oddalenie wniosku dowodowego strony powodowej o dołączenie do akt niniejszej sprawy akt z Instytutu Pamięci Narodowej mające istotne znaczenie w przedmiotowej sprawie.

Wskazując na powyższe podstawy, wnioskował o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania zażaleniowego, w tym wynagrodzenia adwokata według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne. Pewne kwestie (właściwość sądu do wznowienia postępowania, sposób zaskarżenia orzeczenia) zostały już w tej sprawie wyjaśnione powodowi postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2010 r., III PZ 6/10. Aktualnie inne płaszczyzny sporu dzielą strony. Najdalej idący jest zarzut nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Pozbawienie możliwości obrony swych praw miało wyrażać się pozbawieniem powoda prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpoznania sprawy przez niezawisły sąd (art. 45 § 1 Konstytucji RP), bowiem w sprawie o wznowienie postępowania brali udział sędziowie (SSO A. G. i SSO D. S.), którzy już wyrażali swój pogląd w sprawie.

W związku z tym przypomnieć trzeba, że nieważność postępowania określona w art. 379 pkt 5 k.p.c. ma miejsce wtedy, gdy strona postępowania, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części. Nieważność postępowania z tego powodu zachodzi wówczas, gdy ze względu na uchybienia formalne (na przykład: niezawiadomienie strony o rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku; rozpoznanie sprawy, wbrew przepisom prawa, na posiedzeniu niejawnym zamiast na rozprawie)

strona została pozbawiona przez sąd lub przeciwnika procesowego możliwości brania udziału w sprawie oraz zgłoszenia twierdzeń faktycznych i wniosków dowodowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 lipca 2014 r., I PK 316/13, LEX nr 1511811). Nie można stwierdzić nieważności postępowania w rozumieniu tego przepisu, gdy strona podjęła czynności w procesie, nawet doznając utrudnień w popieraniu dochodzonych roszczeń lub obronie przed żądaniami strony przeciwnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 lipca 2016 r., I PK 39/16, LEX nr 2071897). Dlatego pod podstawę nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c. nie podpada każde naruszenie przepisów prawa procesowego, nawet jeśli mogło mieć wpływ na wynik rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 2016 r., II CZ 29/16, LEX nr 2056922 i powołane tam orzeczenia). Przy ocenie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania skutkującej nieważnością postępowania trzeba rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie zbadać, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, wreszcie ocenić, czy mimo zaistnienia wspomnianych przeszkód strona mogła bronić swych praw w procesie. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych warunków można uznać, że strona została pozbawiona możliwości działania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2014 r., II UZ 58/14, LEX nr 1622316, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 czerwca 2015 r., V CSK 528/14, LEX nr 1771395; z dnia 15 października 2015 r., II CSK 690/14, LEX nr 1962512).

Zakres rozumienia istoty przesłanki z art. 379 pkt 5 k.p.c. wyklucza ziszczenie się jej w przedmiotowym postępowaniu, bowiem wyrok z dnia 15 maja 2007 r. wydał Sąd Okręgowy w L. w innym składzie, niż rozstrzygając o skardze w zaskarżonym postanowieniu. Natomiast sędzia, który brał udział w wydaniu postanowienia odrzucającego skargę o wznowienie postępowania, nie jest wyłączony od orzekania o dopuszczalności kolejnej skargi o wznowienie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2006 r., II PZ 2/16, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 47). Jednocześnie nie zachodzi konieczność odwołania się do standardu konstytucyjnego, skoro proceder wyłączenia sędziów reguluje wprost art. 413 k.p.c.

Natomiast skarżący co do zasady trafnie upatruje w art. 408 k.p.c. naruszenia procedury cywilnej przez odrzucenie skargi o wznowienie postępowania z uwagi na upływ 5 letniego terminu do jej wniesienia. Przede wszystkim należy zauważyć, że termin z art. 408 k.p.c. uległ zmianie w wyniku nowelizacji k.p.c. ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r., o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2017 r., poz. 187, dalej powoływana jako nowela) i obecnie wynosi 10 lat. Prawidłowe odczytanie tej zmiany zostało uregulowane w art. 2 noweli, zgodnie z którym w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie, w których do dnia jej wejścia w życie nie upłynął termin określony w art. 408 k.p.c. w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się art. 408 k.p.c. w brzmieniu nadanym nową ustawą. Przedmiotowa zmiana weszła w życie w dniu 15 lutego 2017 r. Tymczasem powód uruchomił procedurę w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania w dniu 27 marca 2017 r. (data wpływu sprawy do Sądu). Zatem postępowanie zostało wszczęte po wejściu w życie noweli, a więc do tej sprawy stosuje się brzmienie art. 408 k.p.c. w nowej formule, która odrywa się od pozostałej części przepisu i nie wymaga wykazania (przez okres 10 lat) pozbawienia możliwości działania lub braku należytej reprezentacji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł w myśl art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 2 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.